

ARBORISTI KUTSE JA TÕSTUKIL TÖÖTAVA ARBORISTI OSAKUTSE TAASTÕENDAMISE EKSAMI HINDAMISÜLESANDED JA -KRITEERIUMID

Taotleja kompetentsust hinnatakse järgnevate eksamiülesannete abil:

1. Varustuse ronimiseelne kontroll
2. Puuronimine (koosneb 4-st osaülesandest):*
 - 2.1. Riskianalüüs ja riskide maandamine puuhooldustöödel
 - 2.2. Kõie paigaldus
 - 2.3. Ronimine
 - 2.4. Võras liikumine koos puuhooldusülesande sooritamisega, sh *rigimine*
3. Kannatanu päästmine
4. Puuhooldustööd tõstukilt**
 - 4.1. Riskianalüüs ja riskide maandamine
 - 4.2. Puuhooldus tõstukilt, sh *rigimine*
5. Tegutsemine arboristi maatoena ehk *groundsmanina*
6. Portfoolio, sh eelhindamine ja vestlus

* Puuronimise ülesande sooritavad ainult arboristi täiskutse taastõendajad.

** Puuhooldustööd tõstukilt ülesande sooritavad ainult tõstukilt töötava arboristi osakutse taastõendajad.

1. Varustuse ronimiseelne kontroll

Ülesande tingimused:

Ülesande sooritamise käigus esitleb eksaminand oma varustust, tõendab varustuse korrasolekut ning vastavust nõuetele ja selgitab selle kasutamist. Varustuse kompleksus peab tagama eksamiülesannete sooritamise. Varustus peab vastama lisas 3 toodud nõuetele. Koos varustusega esitab eksaminand kirjaliku, korrektselt vormistatud varustusdeklaratsiooni, mille näidis on toodud lisas 3.

Varustuse esitlemise käigus demonstreerib eksaminand ka mootorsae ketipiduri korrasolekut ja kasutamist. **Kõlbmatuks tunnistatud varustusega eksamile ei lubata.**

2. Puuronimine

Ülesande sooritavad ainult arboristi täiskutse taastõendajad. Ülesanne koosneb neljast osaülesandest. Ülesanded 2.2-2.4 sooritatakse puul, mille kõrgus on vähemalt 15 meetrit ning mis võimaldab töötamist vähemalt 10 meetri kõrgusel. Aega kogu tervikülesande sooritamiseks on maksimaalselt 2,5 tundi + 0,5 tundi *rigimisülesandele*.

Ajavõtt algab hetkest, mil alustatakse kõie paigaldamist ja lõpeb siis, kui kõis on puult eemaldatud. Ajalimiidi ületamisel on hindamiskomisjonil kaalutlemisõigus.

2.1. Riskianalüüs ja riskide maandamine puuhooldustöödel kõielt

Ülesande tingimused:

Puuhoolduse või langetamise riskianalüüsi ning riskimaandamis plaani koostamiseks tutvub iga eksamineeritav talle loositud puuga ning selle paiknemisega konkreetses asularuumis. Riskianalüüs tuleb läbi viia samade puude suhtes, millel sooritatakse ronimisülesanne. Eksaminand hindab võimalikke riskifaktoreid ning koostab nende maandamiseks vajalike abinõude plaani. Riskianalüüs esitatakse komisjonile kirjalikult. Riskianalüüs viiakse läbi allpool esitatud blanketil. Eksamikomisjonil on õigus paluda riskianalüüsi suulist ettekandmist.

Ülesande sooritamisel on lävendiks, et maandatud on kõik:

- 1) eksami sooritaja enese elu ja tervisega seotud riskid, sh võimalike, eksaminandile teada olevate puute või krooniliste haiguste ägenemisest tulenevad riskid;
- 2) kaastöötajate elu ja tervisega seotud riskid;
- 3) möödakäijate elu ja tervisega seotud riskid;

Muudel juhtudel on hindamiskomisjonil kaalutlemisõigus.

Objekti aadress:

Juurdepääsu kirjeldus:

Lähim meditsiinasutus:

Jrk	Riskifaktori grupp	Riskide loetelu (täidab õppija)	Maandamine (täidab õppija)	Jah/ei (Täidab hindaja)
1.	Eksaminandi tervislikust seisundist tulenevad riskid			
2.	Hooldatavast objektist tulenevad riskid			
3.	Elektriohutus			
4.	Liiklusohutus			
5.	Maapinna eripärast tulenevad riskid			
6.	Ilmaoludega seotud riskid			
7.	Riskid kaastöötajatele ja möödakäijatele			
8.	Riskid hoonetele ja rajatistele			
9.	Riskid säilitatavale puittaimestikule			
10.	Muud riskid (loetleda)			

2.2. Köie paigaldus

Eksamiülesande täitmise alustamise kellaaeg:

1.	Hindab puu seisundit; räägib oma leidudest ja tegevusplaanidest; tähistab (piirab) töötsooni.	Ei	Jah
2.	Viib läbi ronimis- ja tööala visuaalse kontrolli; räägib oma leidudest, maandab riskid.		
3.	Kirjeldab õigesti oma tööplaani, töövõtteid ja nende järjekorda. Kui töö käigus muudab tööplaani, siis teavitab sellest hindajaid.		
4.	Paigaldab ronimisköie endale sobival viisil.		
5.	Tagab omaenese ohutuse, kasutades kas visiiri või kaitseprille ning nõuetele vastavat kiivrit.		
6.	Tagab kohalviibijate ohutuse, vältides nende sisenemist tööalasse.		

2.3. Puuronimine

Ülesande tingimused:

Eksamineeritav valib oma sooritusjärjekorda ootavate kandidaatide seast endale abilise (maatoe ehk *groundsmeni*), kes osutab puuhooldajale vajadusel asjakohast abi ning väldib kõrvaliste isikute sisenemise tööalasse. Maatoena tegutsemise kirjeldus ja soorituskriteeriumid on esitatud ülesandes nr 5.

Jrk	Kriteerium	jah	ei
1	Paigaldab ankrupunkti sellisele kõrgusele, mis võimaldab töötamist vähemalt 10 meetri kõrgusel maapinnast (vajadusel viib ankrupunkti kõrgemale). Paigaldab kambiumikaitse.		
2	Kontrollib enne ronimise alustamist ankrupunkti turvalisust nn kahemehemetodil*.		
3	Demonstreerib enne ronimise alustamist oma ronimissüsteemi korrasolekut köiel rippudes.		
4	Lepib kokku asjakohase vastastikuse suhtlusviisi (hoiatushüüded, vile, viiped) <i>maatoega</i> ning põhjendab valikut; suhtleb <i>maatoega</i> kokkulepitud viisil ning veendub, et hoiatust on kuulnud.		
5	Kasutab vigadeta** enda poolt valitud ronimismeetodit võrasse tõusmisel (sh SRT-meetod).		
6	Tagab ohutuse, olles töötamise hetkel (terariistadega) kinnitatud vähemalt kahe köiega.		
7	Kasutab nõuetele vastavat kiivrit, visiiri või kaitseprille.		

* Ankrupunkti turvalisuse kontrollimiseks kahemehemetodil valib eksaminand oma kehamassiga enam-vähem võrdse või suurema kehamassiga paarilise.

****Vigadeks loetakse:**

- 1) ronimissüsteemi koostlagunemist;
- 2) ronimissüsteemi mittetoimimist;
- 3) esemete mahapillamist;
- 4) käe asetamist haarava sõlme peale, juhul kui see on ainus kinnituskoht SRT köiel;
- 5) haarava sõlme köie mässimist ümber käe võrasse tõusmisel *footlocki* tehnika abil;

- 6) liiga suure lõtku olemasolu ronimisköies (lõtk ulatub kuni põlveni);
- 7) koostöö puudumist maatoega.

Vigade puhul on hindamiskomisjonil kaalutlemisõigus vastavalt vigade raskusele lugeda ülesanne sooritatuks või mittesooritatuks. Ronimissüsteemi koostlagunemisel loetakse eksam alati mittesooritatuks.

2.4. Võras liikumine koos puuhooldus- ja rigimisülesande sooritamisega

Ülesande tingimused:

Puuhooldusülesande sooritamisel demonstreerib eksaminand oksal liikumist vähemalt 4 meetri kaugusele tüvest või 2/3 ulatuses kõige pikemast oksast. Eksaminand teeb mootorsaega kokku vähemalt 5 lõiget, demonstreerides nii elusate kui kuivade okste eemaldamist. Peenemate okste eemaldamisel kasutab käsisaagi.

Jrk	Kriteerium	jah	ei
1.	Demonstreerib ohutut oksal liikumist (välja ja tagasi) nõutavas ulatuses (vt ülaltpoolt), olles paigaldanud eelnevalt ankrupunkti turvalisust tagavale kõrgusele, mis võimaldab ülesande sooritamist köie nurgaga kuni 45° (kinnitatud töököiega kuni 65°).		
2.	Töötab ohutult käsisaaga, eemaldades peenemaid oksi vastavalt enda poolt võetud puuhoolduseesmärkidele; okste alla viskamisel hoiatab.*		
3.	Vastavalt võetud puuhoolduseesmärkidele eemaldab mootorsaaga oksi, kasutades õigesti 3-võttelist lõiget, tagades ohutuse ning nõuetekohase lõikepinna; okste alla viskamisel hoiatab.*		
4.	Saagimisvälisel ajal kasutab töötava mootoriga sael ketipidurit.		
5.	Liigub võras ohutult ühest tööpunktist teise.		
6.	Lülitab võras liikumise ajaks sae välja.		
7.	Sooritab <i>rigimisülesande</i> , veendudes <i>rigimisploki</i> paigaldamise ohutuses ning kasutades asjakohaseid hoiatushüüdeid.		
8.	Suhtleb maatoega asjakohaselt ning kokkulepitud viisil; veendub oma sõnumi kuuldavuses.		
9.	Laskub.		
10.	Eemaldab köie ja kambiumikaitse puult.		
11.	Kasutab turvaliselt töövarustust, vältides esemete mahapillamist.		

Ülesande lõpetamise kellaeg:

*** Vigadeks loetakse;**

- lõiketasapindade vahet näitava astme puudumist 3-võttelise lõike puhul;
- pideriba puudumist langetussälguga lõike puhul;
- koore- või puidurebendi tekitamist;
- oksa allaviskamist ühe käega, mootorsaagi käest panemata;
- hoiatamata jätmist esemete või materjalide allakukkumise ohu või okste allaviskamise korral.

Vigade esinemisel on hindamiskomisjonil kaalutlemisõigus vastavalt vigade raskusele teha eksaminandile hoiatus või lugeda ülesanne mittesooritatuks.

Ronimissüsteemi lagunemisel ning ketipiduri kasutusnõude eiramisel loetakse ülesanne alati mittesooritatuks.

3. Kannatanu päästmine

Ülesande tingimused:

Ülesanne sooritatakse paaridena. Ülesande sooritamiseks vajalik juurdepääsuköis paigaldatakse eelnevalt hindamiskomisjoni liikmete poolt. Õnnetuse stsenaariumid koostatakse hindamiskomisjoni liikmete poolt ning loositakse eksaminandidele. Tõstukil töötava arboristi osakutse taotlejatel ei hinnata kriteeriumit 4.1.

Jrk	Kriteerium	jah	ei
1.	Hindab olukorda sündmuskohal, lähtudes enese ja kannatanu ohutusest ning võimalikust õnnetuse põhjusest. Maandab järgneda võivate õnnetuste riski ja teavitab päästeteenistust.		
2.	Hindab kannatanu seisundit visuaalselt, verbaalselt ja/või manuaalselt, selgitades esmaabi andmise vajaduse vastavalt vigastuse eripärale.		
3.	Hindab vajadust ja võimalusi tuua kõrgtööd tegev kannatanu maapinnale.		
4.	Toimetab võimalusel abitus seisundis kannatanu turvaliselt maapinnale ronimissüsteemi või tõstuki abil:		
4.1.	kontrollib kannatanu varustuse (rakmete, ankurpunkti, köie, ronimissüsteemi) töökorras olekut ning teeb otsuse kannatanu alla tuua kas kannatanu enda või päästja ronimissüsteemi kasutades;		
	fikseerib kannatanu turvalisse ja ohutusse asendisse, lähtuvalt vigastuse iseloomust;		
	laskub koos kannatanuga, kasutades ohutuid ja ratsionaalseid võtteid kasutades selleks kas oma või kannatanu ronimissüsteemi;		
4.2	juhhib tõstuki korvi turvaliselt maapinnale (sh käsitsijuhtimise abil);		
	stabiliseerib vajaduse ja võimaluse korral kannatanu asendi.		
5.	Annab esmast elupäästvat abi vastavalt oma pädevusele ja vigastuse eripärale või järgib päästeteenistuse juhiseid.		
6.	Paigutab vajadusel kannatanu maapinnal või tõstukikorvis turvalisse ooteasendisse, vältides tema keha mahajahtumist.		
7.	Teavitab juhtunust asjakohaseid isikuid.		

4. Puuhooldustööd tõstukilt

4.1. Riskianalüüs ja riskide maandamine puuhooldustöödel tõstukilt

Ülesande tingimused:

Ülesande sooritavad ainult tõstukilt töötava arboristi osakutse taastõendajad.

Puuhoolduse või langetamise riskianalüüsi ning riskimaandamis plaani koostamiseks tutvub iga eksamineeritav talle loositud puuga ning selle paiknemisega konkreetses asularuumis.

Riskianalüüs tuleb läbi viia samade puude suhtes, millel sooritatakse tõstukilt töötamise ülesanne. Eksaminand hindab võimalikke riskifaktoreid ning koostab nende maandamiseks vajalike abinõude plaani. Riskianalüüs esitatakse komisjonile kirjalikult. Riskianalüüs viiakse läbi allpool esitatud blanketil. Eksamikomisjonil on õigus paluda riskianalüüsi suulist ettekandmist.

Ülesande sooritamisel on lävendiks, et maandatud on kõik:

- 4) eksami sooritaja enese elu ja tervisega seotud riskid, sh võimalike, eksaminandile teada olevate puuete või krooniliste haiguste ägenemisest tulenevad riskid;
- 5) kaastöötajate elu ja tervisega seotud riskid;
- 6) möödakäijate elu ja tervisega seotud riskid;

Muudel juhtudel on hindamiskomisjonil kaalutlemisõigus.

Objekti aadress:

Juurdepääsu kirjeldus:

Lähim meditsiinasutus:

Jrk	Riskifaktori grupp	Riskide loetelu (täidab õppija)	Maandamine (täidab õppija)	Jah/ei (Täidab hindaja)
11.	Eksaminandi tervislikust seisundist tulenevad riskid			
12.	Hooldatavast objektist tulenevad riskid			
13.	Elektriohutus			
14.	Liiklusohutus			
15.	Maapinna eripärast tulenevad riskid			
16.	Ilmaoludega seotud riskid			
17.	Riskid kaastöötajatele ja möödakäijatele			
18.	Riskid hoonetele ja rajatistele			
19.	Riskid säilitatavale puittaimestikule			
20.	Muud riskid (loetleda)			

4.2. Puuhooldus tõstukilt koos rigimisülesande sooritamiseiga *

Ülesande tingimused:

Eesti Arboristide Ühing

Eksaminand valib endale maatoe ehk *groundsmani*, kellega lepib kokku suhtlusviisi. Kontrollib tõstuki töökorras olekut, paigaldab tõstuki ning sooritab puuhooldusülesande, tehes mootorsaaga kokku vähemalt 5 lõiget, demonstreerides nii elusate kui kuivade okste eemaldamist.

Aega ülesande sooritamiseks on maksimaalselt 1 tund + 0,5 tundi *rigimis*ülesandele. Ajalimiidi ületamisel on hindamiskomisjonil kaalutlemisõigus.

Jrk	Kriteerium	jah	ei
1	Koostab turvalisust tagava riskianalüüsi.		
2	Tähistab ja piirab töötsooni ning välistab kõrvaliste isikute sisenemise töötsooni.		
3	Veendub, et tõstuk on läbinud vajalikud ülevaatused, tuginedes seda tõendavate dokumentide olemasolule (dokumendid tõstukijuhil korras ja kaasas).		
4	Viib läbi tõstuki visuaalse kontrolli (võimalikud lekked, korvi, turvaseadmed, avariiallaske süsteem jms korrasolek).		
5	Seab tõstuki ohutusse tööasendisse.		
6	Valib korvile maapinnal sobiva koha, millega tagab ohutu juurdepääsu korvile; siseneb korvi ning väljub sellest ettenähtud kohast.		
7	Veendub, et tõstukijuht ning maatugi (<i>groundsman</i>) kannavad kiivrit.		
8	Juhib tõstuki liikumist, suheldes tõstukijuhiga, kasutades kokkulepitud märguandeid.		
8A	Juhib korvi liikumist (järelveetava tõstuki puhul).		
9	Töötab ohutult tõstukikorvis, sooritades ülalpool kirjeldatud puuhooldusülesande ning kasutades turvavahendeid. *		
10	Kasutab õigeid oksaeemaldusvõtteid, tagades kvaliteetse lõikepinna ning vältides koore- ja puidurebendite tekitamist.*		
11	Hoiab tõstukikorvi vaba kõrvalistest esemetest, sh eemaldatud okstest või pakkudest.		
12	Eemaldatud puuosi maapinnale visates veendub oma tegevuse ohutuses ning hoiatab maapinnal olijaid.		
13	Sooritab <i>rigimis</i> ülesande koostöös maatoega (<i>groundsmaniga</i>).		
14	Kasutab õigesti mootorsaagi.		

Vigade esinemisel on hindamiskomisjonil kaalutlemisõigus vastavalt vigade raskusele teha eksaminandile hoiatus või lugeda ülesanne mittesooritatuks.

*** Vigadeks loetakse:**

- korvi või poomiga tüve rammimist;
- okste allaviskamist väljapoole kokkulepitud turvatsooni;
- tööriistade mahapillamist;
- lõiketapasindade vahet näitava astme puudumist 3-võttelise lõike puhul;
- pideriba puudumist langetussälguga lõike puhul;
- koore-või puidurebendi tekitamist;
- oksa allaviskamist ühe käega, mootorsaagi käest panemata;
- rigimisploki paigaldamisel ohutuses mitteveendumist;

Puutüve rammimisel, raskuse ülevalt (küljelt) korvi võtmisel ning ketipiduri mittekasutamisel loetakse ülesanne alati mittesooritatuks.

5. Tegutsemine arboristi maatoena ehk *groundsmanina*

Ülesande tingimused:

Eksaminandi tegutsemist maatoena hinnatakse samal ajal, kui tema partner sooritab puuhooldusülesandeid nii ronides kui tõstukilt. Arboristi maatoe ülesandeks on põhitöötaja abistamine ning töösooni turvalisuse tagamine, tagades seejuures omaenda turvalisuse.

Jrk	Kriteerium	jah	ei
1	Jälgib töösooni turvalisust, välistades kõrvaliste isikute sisenemise sinna.		
2	Suhtleb põhitöötajaga kokkulepitud viisil, andes märku (viibe, vile vm kokkulepitu), et on mõistnud põhitöötaja sõnumit.		
3	Abistab kogu ülesande täitmise ajal põhitöötajat, täites tema korraldusi, tagades seejuures omaenese turvalisuse.		

Vigade esinemisel on hindamiskomisjonil kaalutlemisõigus vastavalt vigade raskusele lugeda ülesanne sooritatuks või mittesooritatuks. Olukord, kus kõielt või tõstukilt puuhooldusülesande sooritaja nõuab oma ülesandeid mittetäitva *groundsmani* väljavahetamist, lahendatakse kaalutlemise teel. Ülesanne loetakse alati mittesooritatuks juhul, kui *groundsman* siseneb töösooni ilma kiivrita või ta ei takista kõrvaliste isikute sisenemist töösooni.

10. Portfoolio

Portfoolio koostatakse kolmel taotlemisele eelnenud aastal tehtud tööde kohta vastavalt [juhendile](#) ning esitatakse elektrooniliselt, üheainsa digiallkirjastatud pdf-dokumendina. Eksamile tulle esitatakse see CD-kettal või mõnel muul arhiveerimist võimaldaval andmekandjal.

Taotleja peab oma tööd ja tegevusnäitajaid kirjeldama piisava selguse ja täpsusega, et kõigi kehtivas kutsestandardis kirjeldatud kompetentside omamine oleks tõendatud. Portfoolio peab olema autentne: koostatud taotleja enese poolt ning kajastama üksnes omaenda tehtud töid. Koostamisel tuleb järgida nii õigekirja- kui vorminõudeid.

Portfoolio on arvestatud, kui:

Jrk	Kriteerium	jah	ei
1.	On analüüsitud kõiki arboristitöö osi ja tegevusnäitajaid, sh teadmised ja kutset läbiv kompetents.		
2.	Eneseanalüüs ja tõendusmaterjalid on autentsed, tõesed ning reflektiivse iseloomuga (st, analüüs sisaldab ka tehtud vigade ja õnnestumiste analüüsi ning neist õppimist).		
3.	Tõendusmaterjalid võimaldavad teha järeldusi taotleja kompetentside kohta (kompetents loetakse puudevaks, kui tõendusmaterjal ei kinnita selle olemasolu).		
4.	Vormistus ja õigekiri vastavad vormi- ja ametikeele nõuetele.		
5.	Eksaminand vastab õigesti talle esitatud kontrollküsimustele.		